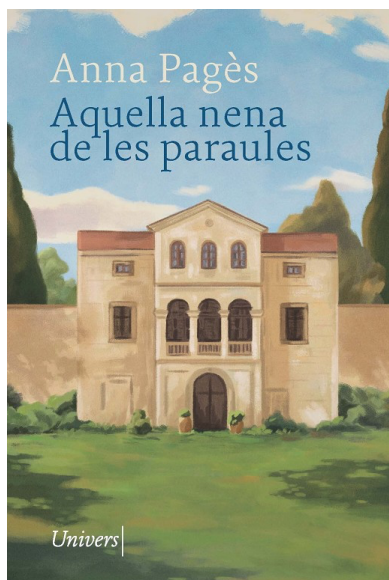

La paraula com a espasa davant del silenci

Autoria: Anna Pagès
Títol: *Aquella nena de les paraules*
Editorial: Univers, Barcelona, 2023
247 pàgines

Sempre he cregut que tots tenim un xicotet racó en el qual guardem els records del nostre propi passat. Suppose que per a no oblidar qui som. Fa no gaire, en una visita a casa dels meus pares, va aparéixer en l'entresolat d'un dels armaris la caixa de la memòria de la meua mare. En ella, entre fotos i postals revoltes, vaig poder trobar una càmera de vídeo de VHS i diverses cintes. Per descomptat, vaig fer el que tots faríem, rebobinar les cintes amb un bolígraf i reproduir-les una a una. Just ací, en eixa finestra cap al passat, vaig poder trobar a la meua mare amb trenta anys i un xiquet entrant en una piscina de boles. Vaig tardar uns deu minuts en adonar-me que aquell plançó es tractava del mi mateix i, no obstant això, no era jo. No recorde aquella habitació ni els joguets, ni tan sols les veus dels familiars que, per desgràcia, no m'han vist créixer. Però en un esforç irrefrenable per conèixer, tracte de posar-li paraules als meus records, just com fa Anna Pagès en aquest títol.

L'autora d'*Aquella nena de les paraules* llança llum sobre la seua pròpia infantesa, viscuda en Can Sunyer del Palau, la casa pairal per part de mare, és a dir, de l'avi. Al llarg dels capítols ens presenta els personatges que envoltaven els estius a Castellví de

Rosanes, així com els episodis més significatius a través dels ulls d'una protagonista adulta que es retroba amb eixa jo infantil a les habitacions de Can Sunyer. Conforme avancen les pàgines, el trauma es fa més vívid: l'assassinat del seu besavi a les mans del bàndol franquista al mil nou-cents trenta-sis.

No obstant això, l'autora no cau en eixa nostàlgia trista tan gastada, sinó que s'acosta també al bucolisme propi de l'espai rural català, on la naturalesa es fa present. Així, la mirada crítica des del present s'entrecreu amb una descripció vívida en tant que sensorial. Can Sunyer es percep tan real davant el lector com el fan els seus personatges. És per això que la presència del silenci i el buit, de la ferida generada en el cercle familiar i del temor al relat en un context repressiu posseeix un major impacte narratiu. Cal preguntar-se si eixa absència de sons és un recurs per a protegir-se del dolor, per a evitar la incomoditat d'una crua derrota o per temor a les possibles represàlies.

Dins de la panoràmica estival que traça Anna Pagès hi ha un profund coneixement de la llengua com a disciplina, on les paraules posseeixen la seua pròpia identitat i doten de materialitat les realitats ocultes darrere de la boira dels anys. La lluita per comprendre i entendre el seu propi passat, és la lluita per entendre eixe forat fosc en la nostra història més recent. Aquesta prosa, al temps poètica i reflexiva, s'enclava en una estructura de capítols en la seua majoria breus, potenciant l'impacte en tant que la densitat literària es redueix. Cadascun dels capítols s'acosten a ser les diferents peces que conformen el trencaclosques total, permetent les pauses naturals i el gaudir de les imatges que l'autora genera. En definitiva, pinzellades en el gran llenç que és aquesta novel·la.

Cal dir, que aquest paisatge no està absent de narrar el procés d'investigació pel qual va passar Anna Pagès per a omplir les clivelles de les parets de Can Sunyer. S'atreveix a aprofundir en com aquest buit ha suposat un motor en la seua vida, llançant cert missatge d'esperança davant el desconeixement. Les vicissituds del camí per destapar les circumstàncies de la mort de Francesc Santacana Romeu són obstacles, sí; però la tenacitat suposa una força major que l'oblit. No obstant això, el llenguatge no passa per allò discursiu des d'un aspecte polític, si no que els fets es presenten pel que són. Parlen per si mateixos. Aquesta lectura permet replantejar-nos la relació amb les

nostres pròpies fissures, tornar a dibuixar les siluetes del nostres avantpassats i escoltar les seues veus de nou.

Es troben a faltar més productes culturals com aquest, on la complexitat en l'ús de la llengua implica, no un repte, si no un trampolí per a un lector més assidu. Just en aquests moments, on el nostre passat es desfà enfront d'insídies insulses contemporànies, cal mesurar les nostres paraules, pensar-les de nou i només una vegada estiguem segurs d'elles, pronunciar-les. La polarització social de la qual tant se sent parlar hui dia és el resultat del fang confús de la nostra història nacional. La literatura, com a art que és, pot ser eixe clarificador que ens permeta veure el fons de les aigües estancades i novel·les com aquesta, donen bon compte d'això.

Tiago P. Barrachina